

Valtiovarainministeriö
PL 28
00023 Valtioneuvosto

Lausuntopyyntö 12.2.2014 (VM080:01/2010) työryhmän ehdotuksesta valtion toimitilastrategiaksi 2020

Valtion toimitilastrategia

Palkansaajajärjestö Pardia ry. on tutustunut työryhmän ehdotukseen ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

1. Strategian lähtökohdista

Valtion toimitiloista vain kolmannes on toimistotilaa, vaikka suurin osa henkilöstöstä tekee kokonaan tai osittain toimistotyötä. Toimistotilojen tehokkuus on tällä hetkellä noin 31 m² / henkilö. Vuoden 2004 toimitilastrategiassa tehokkuustavoitteeksi asetettiin 25 m² / henkilö, jota kohti on 10 vuodessa edetty suhteellisen hitaasti.

Ehdotetun strategian tavoitteet on asetettu vuoteen 2020. Tehokkuuden tavoitteilaksi on asetettu hankittavissa ja peruskorjattavissa toimistotiloissa 18 m² / henkilö ja uudiskohteissa 15 m² / henkilö. Tehokkuustavoitetta voi pitää kunnianhimoisena, kun sen suhteuttaa strategian kuuden vuoden aikajänteeseen ja valtion talouden asettamiin tiukkoihin reunaehtoihin.

Työryhmän raportissa kuvataan laajasti muutosta fyysisestä toimitilasta työympäristöön, jolle tyypillistä on monipaikkainen työ ja sähköinen toimitapa. Monitoimitila asetetaan pääsäännöksi toimistotilojen osalta.

Ehdotuksessa todetaan lyhyesti, että uudet työympäristöt edellyttävät uusia pelisääntöjä. Korostamme, että tila- ja kustannustehokkuuden nostaminen ei onnistu odotetulla tavalla, ellei esimerkiksi etätöihin tekemiseen ja työaikajärjestelyihin saada nykyistä joustavampia työntekijälähtöisiä käytänteitä. Asennemuutosta tarvitaan ennen muuta valtion työnantaja- ja henkilöstöpolitiikassa.

Lisäksi muistutamme, että valtiolla tehdään vielä pitkään työtä, jossa pääsääntö on työskentely kiinteässä työpisteessä työpöydän ääressä. Mitä vähemmän työntekijällä on autonomiaa työaikojen ja työn tekemisen paikan valinnan suhteen sitä tärkeämpää on, että työpiste koetaan rauhalliseksi ja viihtyisäksi.

Vaikka pääosa tiloista on muita toiminnan- ja erityistiloja, jää vaikutelma, että uusi strategia keskittyy toimistotiloihin. Muussa käytössä olevien tilojen osalta tavoiteasetanta jää hallinnonalojen vastuulle. Omituiselta tuntuu se, että useilla virastoilla käytössä oleville tyyppitiloille (mm. laboratoriot, koulutustilat, varastot) tehokkuusvaatimukset asettaisi yksin Senaatti-kiinteistöt.

Saadaanko toimitilakustannuksia olennaisesti hillittyä tai jopa vähennettyä keskittymällä strategiassa toimistotiloihin?

2. Tavoitetila

Strategiassa esitettyihin tavoitteisiin on yleisellä tasolla helppo yhtyä.

Nostamme esiin joitakin asioita, joihin tulee strategiaa hyväksyessä kiinnittää erityistä huomiota:

Koska valtion viranomaisten toimintaympäristö, organisaattiorakenne ja tehtävät muuttuvat aiempaa nopeammin, pitkät vuokrasopimukset aiheuttavat virastoille suuria taloudellisia ongelmia. Vuokrasopimusten ennakaisen päättämisen aiheuttamat kustannukset on kompensoitava virastoille täysimääräisesti.

Tilojen terveellisyys mainitaan raportissa useita kertoja. Korostamme, että sisäilma- ja sisäympäristöongelmiin reagointi on edelleen liian hidasta tai korjaustoimet etenevät liian monien välivaiheiden kautta. Henkilöstön kokemuksiin ja oireisiin on aina suhtauduttava vakavasti. Pardia pitää tärkeänä, että valtiolla huolehditaan myös jo olevien tilojen terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Tilojen terveellisyys ja turvallisuus tulee tarkistaa ja ryhtyä viipymättä niiden edellyttämiin korjaustoimenpiteisiin.

Monitoimitilojen lisääntyessä on aivan erityinen huomio kiinnitettävä tilojen ääniympäristöön.

Tilojen yhteiskäytön (mm. kokoustilat) laajentamiseen on raportissa viitattu, mutta ei ole pohdittu millaisella kustannustenjakomallilla yhteiskäytössä olevien tilojen vuokratkustannukset hoidetaan.

Toimitiloihin on kohdistettu valtion budjetissa useita vuosia menosäästöjä, joiden vuoksi virastot ovat ajautuneet tai ajautumassa vaikeuksiin. Energiatohokkuuden parantaminen, tilankäytön tehostaminen ja monitoimitiloihin siirtyminen aiheuttaa mittavia remontointitarpeita, vaikka uudisrakentamisesta pidättäytytään. Onko virastoilla vallitsevassa taloustilanteessa realistiset mahdollisuudet maksaa remonttien aiheuttamat lisäkustannukset? Kyetäänkö monitoimitiloihin siirtymisellä lisäämään tilatohokkuutta niin paljon, että investoinnit ovat kannattavia? Senaattikiinteistön tuloutus velvollisuutta on pienennettävä. Nykyisellään tuloutus merkitsee virastojen toimintamenojen lisäleikkausta.

Toimitilastrategiasta puuttuu porkkana. Miten virasto (ja henkilöstö), joka määrätietoisesti pyrkii uudistamaan toimintatapaansa tavalla, joka johtaa tavoitetilan toteutumiseen palkitaan?

Strategiassa ei erityisesti painoteta käyttäjien mukanaoloa tilasuunnittelussa. Työhyvinvoinnin kannalta osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudella on ratkaiseva merkitys. On myös tärkeätä tarkistaa ja tarpeellisin osin uudistaa valtion sisäisten vuokrien järjestelmä (vuokrien määräytyminen, tuottovaatimukset, rahoitus yms.).

Palkansaajajärjestö Pardia ry.

Harri Sirén
neuvottelujohtaja

Jarmo Lehtonen
asiamies